

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. féltre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, c. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címezendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

	1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
	széri hirdetéskor					
	ft	krft	krft	krft	krft	krft
16/6 lap	14	36	70	120	160	200
8/6 "	7	18	35	60	80	100
4/6 "	350	9	1750	30	40	50
2/6 "	175	450	875	15	20	25
1/6 "	90	225	440	750	10	1250

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadnak Haasenstein és
Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
Mellékletek 5 c. é. ftba számítatnak, a szükséges
példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Értesítés.

A erdélyi gazdasági egyleti választmány f. év
febr. 19-én tartott ülésében azon határozat hozatott,
miszerint az eddigi, több éven át igen sikeresnek bi-
zonyult eljárás szerint, mindazon hátrálék és folyó
alapítványi kamatok és részvénydíjak, melyek az év
első negyedében be nem fizettettek, ez idén is pos-
tai utánvét útján szereztetnek be, ezen eljárás most
annyival is inkább indokolt lévén, mivel f. év január
hava óta az egyleti tagok évi járulékaik fejében egy-
letünk közlönyét az „Erdélyi Gazdát” ingyen
kapják, miáltal az egylet jelentékeny pénzbeli áldo-
zatokra szánta el magát, s minek beösmérésében az
évi járulékok pontos kifizetését bizton is remélheti.

Ezen határozatról, — melynek foganatosításával az
egyleti pénztárnok bízott meg — oly megjegyzéssel
értesítettnek az egyleti tagok, miszerint az „Er-
délyi Gazda” f. év juliusi első számáva
mindazon tagok évi járulék-nyugtái után-
vétbe fognak tétetni, kik f. év junius
30-ig ebbeli tartozásaikat le nem rótták;
mely esetben — mint eddig is — a postai költ-
ségeket, természetesen, a hátrálékos tag tartozik fizetni.

Egyszersmint határozott, miszerint az „Er-
délyi Gazda” 2-ik félévi folyamata csak
is azoknak fog megküldetni, kik évi
járulékaikat kifizették, illetőleg az
utánvétes küldeményt kiváltották.

Szolgáljon ennek előleges kijelentése a t. tagok-
nak tudásul és figyelmeztetésül!

Kolozsvártt, február 20-án 1872.

Dr. Hintz György,
egyleti pénztárnok.

Elmélet és gyakorlat korunk állatte- nyésztésében.

(Folytatás és vége.)

Felolvasásomnak végéhez közelítve csak néhány
szóval akarok megemlékezni:

4) a sertés tenyésztésről.

A sertés hazánkban nagyon elvan terjedve s
számos különböző névvel és változvánnyal bír.

Ezen törzsök és tenyészetek azonban két nagyon
különböző fajta keretébe illenek majd mindnyájan; az
egyik azon hosszú testű, hosszú lábu s erős csontu
fajta, melynek legkitünőbb törzsét a biharmegyei-sza-
lontaiban ismerjük, e fajta aránylag lassan és nehe-
zen hízik, kevés zsirt, de annál ízletesebb húst ad —
a másik és mindinkább tulsulyra emelkedő a man-
galicza fajta, (e fajtához tartozik a kirjenői uradalom
5—6000-re menő tenyészállománya.) rövid gömbölyű
testtel, rövid lábakkal, hamúszin és vörhenyeges vagy
fekete kondor sertével. A mangalicza zsir és szalon-

nájáról méltán híres; és ezen fajta az, melyet a német külföld mint specialis „magyart“ ismer!

Az 1870-iki számlálás szerint Erdélyben 501,751 drb sertés van, esik egy □ mfire 763, ezer lakosra 270 drb. az egész magyar területen van összesen 4.443,279 drb, 1 □ mfire esik 793, 1000 lakosra 288 drb.

A sertésenyésztés hazánknak nagy és biztos jövedelmet hoz, de ennek dacára alig találunk irodalmunkban adatot mely e nevezetes tenyésztési ágat kellően ismertetné. Miniszteriumunk azonban felismervén az ügy fontosságát, felszólítja az egyes gazd. egyleteket nyilatkoznának arra nézve, mely sertésfajták vagy válfajták volnának az illető vidék részére ajánlhatók, egyszersmind megígérte, hogy a kívánt tenyészanyagot beszerzi, elárusítás végett átengedi s a netán beálló veszteséget viseli. Mily mérvben lett igénybe véve ezen előnyös ajánlat, arról hiteles tudomásom nincs.

A múlt évben nagyon kedvező alkalom nyílt hazánk sertésenyésztését a leggyakorlatibb módon bemutatathatni, értem az első magyar sertéshizláló és előlegező társulat indítványozása folytán az orsz. magyar gazd. egyesület által aug. 21—27-ig Kőbányán rendezett hizó sertések tömeges kiállítását, mely alkalommal 18,000 hizót 150—450 drbnyi falkákban talált együtt a bel- és külföld bámuló látogatója. Főszűly a falkánkénti hizlálásra volt fektetve, azonban egyes „diszpéldányok“ is fogadtattak el. A kiállított sertés nagy többsége a fehér vagy fekete mangalicza fajtához tartozott, 16 kiosztott aranyérem közül csak kettőt nyert a szerémi fajta. A kihizott sertések páronkénti súlya 530—860 font között váltakozott, a naponkénti súlyszaporulat mint Kodolányi Antal ur tabellája mutatja (Erd. Gazda 1871 nov. 18) 2—3 1/2 fontra rug, ezen utóbbi jelentékeny gyarapodást a gr. Kornis-féle fehér mangalicza mutatta; 100 font széna érték után ugyanez 97 fontot szaporított — a többi falkáknál e szaporodás 6.2 — 9.5 közt ingadozott.

Az 1869-ben alakult első magyar sertéshizláló s előlegező társulat rövid idei fennállása dacára, legkedvezőbb befolyással volt a magyar sertéskereskedés emelésére. Üzleti köre magában foglalja a szállások bérbeadását, kívánatra a takarmánykiszolgáltatást, a sertések becsértékének 2/3-áig előlegkölesönzését, végre a sertéseknek és szemes eleségnek bizományszerű adását vevését.

A magyar sovány sertések a debreczeni, nagyváradi, gyulai sat. piaczokról, továbbá különféle na-

gyobb tenyésztőktől vásároltatnak Bihar- Békés- Arad és Szathmár megyékben. Újabb időben Erdély is szép számmal és jó minőségű áruval járul a forgalomhoz, névszerint 1870-ben 55,340 drbbal, 1871 első felében 21000 drbbal.

A tömeges hizlálás eredményére nagyon lényeges befolyással van az első táplálék vagyis a makk, aztán a hizláló takarmány vagyis a kukoricza és árpa diszlése, mert a hizlálás költsége nem csupán a jó minőségű terméstől, hanem az áraktól is függ.—Gyakorlati tapasztalás szerint egy pár egy éves sertésre közönséges hizási időtartam vagyis 5—5 1/2 hó alatt, a napi takarmány szükséglet 10 1/2 vámfont, tehát az egész hizlálási időre páronként 1733 vámfont (100 darabra naponként 525 vámfont takarmány).

Egy pár két éves sertésre, ha hat hónapig hizlaltatnak, és 100 db napjában 650 vámfont takarmányt megeszik, esik az egész hizlálási időtartamra páronként 2350 vámfont, a kiverési kevesletet is számítva.

A soványan beállított éves malaczkok párja a tenyésztőtől félig-meddig jól tartva 150—180 bécsi fontot nyomnak (brutto), s 5—5 1/2 havi hizlálás után 450—520 bécsi fontra sulyosódnak, a kiverés leszámításával.

A két éves jöltartott hizósertések párja 180—250 bécsi fontot nyom, és hat havi hizlálás után 580—680 bécsi fontra hiznak a kiverési veszteséggel, ami egyébiránt az állatok minősége és kitarásától függ s 15—50 %-re megyen.

A Pest-Kőbányán hizlalt vagy már hizva piacra hozott sertések részben a buda-pesti fogyasztásra használtatnak fel, részben a kereskedés útján Felső-Magyarországba, Bécsbe, Ausztriába, és Stájerországba, Prágába, Bodenbachon keresztül Drezdába és környékére, Poroszországba, néha a Rajnavidék hosszában Belgiumba és Hollandba adatnak el; ellenben nem használják a mi zsirfajainkat, s nem is vesznek tőlünk Schweiz, Franciaország, s még kevesbé Hamburg, pedig az egyike a legfőbb fogyasztóknak.

Az átlagos ár a m. évben az élősúly fontja szerint felhizottaknál 27 kr, a kiviteli árunál (450-600 font párja) 29.1 kr-ra rugott. Eladatott 1870-ben 550,540 drb, 1871 első felében 278,290 drb.

Igaz, hogy hazai fajtáinkat zsirtermelésben egy országé sem multhatja felül, de ez a kelendőséget megfelelő arányban nem biztosítja. Itt van veszélyes versenytársunk Szerbia, melynek fajtája könnyebben és gyorsabban hizik, itt Amerika, mely roppant zsirmeny-

nyiségeket szállít aránylag olcsó áron a világpiacra, itt végre Orosz- Lengyelország, melynek husfajtája 5—6 ftal mázsánként olcsóbb, bár durvább mint a mienk. Magyarországon hiányzik a husáru, ezt kell tehát keresztezés útján mielőbb termelnünk, hogy magyar-erdélyi kivitelünket fokozhassuk és a külföld igényeit e tekintetben is kielégíthessük.

Az angol fajták alkalmazása a keresztezésre mindinkább nagyobb tért nyer és úgy a hus mint a zsirtermelés emelését czélozza. A legkitünőbb hizó-fajtákra nézve Hagedorn azon észleletét közli, hogy ezeknél nemcsak a kötszöveteknek tulképződése vehető észre, hanem ezek az izomképződés rovására tulsulyra is emelkednének, miben másrészt, szerinte ezen fajtáknak gyér termékenysége is magyarázatát lelné.

A korai érés és hizékonyság tekintetében több összehasonlító kísérlet eszközöltetett parlagi sertés, angol-félvér és telivér sertéssel, melyeknek eredményeit a bécsi gazd. lap után itt közölök. A nagy parlagi fajta 3 hó múlva szaporított 11 fontot, 4—9 hóig 18 fontot, a 9-iktől a 12-ik hónapig 157 fontot. Ugyannyi idő alatt szaporítottak:

az Essex és parlagi keresztezése	11—19—190 fontot
ennek utódi yorkshireivel	19—20—200 fontot
Essex	18—23—213 fontot
Yorkshire Sussexel	19—20—224 fontot
Yorkshirei	20—27—235 fontot

E kísérletek szerint tehát a yorkshirei fajtának kell előnyt adnunk, azonban nem halgathatni el azon körülményt, hogy erdélyi magyar viszonyainkkal szemben az angol fajták többnyire oly kényességet mutatnak, mely azoknak tiszta tenyésztését a költséges passiók sorába helyezi—az angiol félvér ellenben hazánk több vidékén tudtommal is sikeresen alkalmazkodott az uralkodó tényezőkhöz.

* * *

Előadásom végén legjobban érzem annak hiányos hézagos voltát saját magán, de mentsen ki egy részt a kezdeményezés nehézsége, másrészt épen a hazai adatoknak gyérvolta. Ha a körülmények megengedik, hogy a jövő évben ismét szives elnézésükkel találkozhassam, a takarmányozás és állattartás érdekes fejlődését fogom t. halgatóimmal megismertetni.

Gamauf Vilmos.

A tagosítás Háromszéken.

A földmivélés minálunk még az ókor hagyományos szokásai szerint kezeltetik; s nem is csoda, mert nincs minta-

gazdaság, hol a nép annak nagyszerű előnyeiről meggyőződést szerezhessen.

Mint minden ujtásnak, úgy a tagosításnak is igen számos ellenségei vannak, nem csak a székely földön, hanem hazánk más vidékein is; s többnyire az olyan kisbirtokosok, kik 1—10 holdnyi fekvőséggel bírnak. — Pedig ha csak futólag tekintünk is utánna, el kell ismerni, hogy az ily kisbirtoknak az általuk édig magasztalt kitünően trágyázott földjeiket nincs miért féltetni, hogy talán a tagosítás alkalmával soványabb földekkel cseréltetnének ki; mert ha úgy lenne is, néhány évi gondos kezelés mellett éppen ahhoz hasonlók birtokában találják magukat; s akkor, a mostani bő trágyázási gyakorlat mellett, jövedelmök bizonyára meglesz kétszerezve,

Minden ujtás megfontolást igényel. Tudok több olyan községet, mely egy kisértette meg hogy alkalmas-e földje a tagosításnál természetdőlő növényzet létrehozására, és kiltartására, miszerint egyszerre a háromfordulói határán az ugar-rendszert eltörülte, s — nem okszerűen — elkezdett rozsz után tengerit, tengeri után tozszot addig termeszteti, míg utóbb egyik sem termett és ekkor vissza térve a régi rendszerhez, felesen hangoztatták hogy; „nem a mi földünkhöz való.”

Háromszék egész területén, csak is Kis-Nyujtódon van egy tagosított birtok, de minthogy ez, a gyakori adás vévésnek kivan téve, bárha nem a hanyatlás miatt, mégis a nép nem igen szeret okulni; mert az eladás természeti előitélettel jár.

Hogy a tagosítás üdvös voltáról a legkisebb birtokosoknak is fogalma legyen, s hogy azt miként kelljen kezelni; mulhatatlanul szükséges a szakképzettség és minta-gazdaságok felállítása.

E tárgyban a vándortanári működés vajmi nagy nehezen hozhatja meg a várandó eredményt; mert a nép nem a szavaknak, hanem a kézzel fogható és szemmel látható valónak ad hitelt, s bárki napnál világosabban tüntessen fel valami való igazat e téren, mégis hidegen fordul el attól. Nézetünk szerint, ez irányban haladni csak úgy tudunk, ha megyénként legalább egy egy czélnak megfelelő minta-gazdaság lenne felállítva, hol a szükséges szaktanulmány mellett gyakorlati bévezetés is nyerhető volna, ezt pedig, mint-hogy csaknem minden megyében van egy egy tagosított uradalom, melyen ha most nem üzetik is váltó-gazdaság, bizonyos közülmények mellett, nem nagy áldozattal, elérni lehetséges volna.

Csia József.

Mezőségi viszonyok.

Ha hegyeinken végig nézünk s látjuk, hogy azok délnék fekvő oldalai alig nyujtnak kopár juhlegelőt; önkénytelen azon gondolat támad bennünk, vajjon azok keletkezésük óta minden szembetünő változás nélkül ily kopaszon állanak-e, s a mindenről gondoskodó természet róluk megfeledkezett volna, évezredek előtt nem voltak-e itt renge-

teg erdők, nem voltak-e a jelenlegi hegyi kaszálók, legelők és vízmosások helyein zöldelő fák, nem barangoltak-e ott hasznos és kártékony vadak, hol jelenleg bárányok után sétál valami tunya juhászbojtár; továbbá, ha tekintetbe vesszük a Mezőséget mintegy körülövedző havasokat, melyekről a fa óriásilag pusztul, ismét kopár hegyet hagyva maga után; végre, ha látjuk, hogy jelenleg is majd minden mezőségi helységnek van bármi kicsi erdeje vagy cserjése: azt hiszem nem sokat tévedünk, mondván, hegyeink valamikor fával voltak benöve, s lassankint századok, ezredek kellettek, nemzetek, népek jöttek mentek, s ha történetüket nem is ismerjük: látjuk s keserűen élvezük elmúlt századok előtti pusztításukat.

De az elmúlt, azon már nem segíthetünk. Azonban a jelen nemzedék talán takarékosabban bánik a fával, talán iparkodik a múlt hibáit és mulasztásait helyrehozni? bizony egyiket sem teszi, hanem inkább óriásilag folytatja fapusztítását, úgy szólván őserdők jajdulnak a fejsze csapásaira, az erdőbirtokosok mohón nyulnak a pénz után s nem gondolják, hogy a jövő nemzedék őket épp úgy fogja hibáztatni, mint mi jelenleg hibáztatjuk azokat. Néhány hét előtt a havason járva szomorú tapasztalatokat tettem. Láttam hegyoldalokat, melyeken alig egy évtized előtt óriási fák daczoltak a viharral, most a hegy sziklatömeggé fajult, a víz bemosta a termőföldet, néhány talán tévedésből meghagyott magfának csufolt fa pedig száradásnak indulva jelzi az egykori erdő minőségét; láttam volt erdőhelyeket, hol 40 év előtt vaddisznók tanyáztak, most meghagyatott kecskelegelőnek; alig ötven éves kísérem mértföldekre terjedő hegyeket mutatott, melyek az ő ifju korában még fával benöve díszlettek, s melyek a rossz kezelés miatt sajnálatra méltó marhalegelőül használtatnak. A havasi erdő és fakezelésről sokat lehetne írni, de az messze vezetne célomtól s így visszatérve a Mezőségre kérdelem vajjon az aligelmúlt és jelen időkben történt erdő-irtások nem történhetek emlékezet előtti időszakban annál inkább a Mezőségen is, hiszen itt a hegyek kevésbé meredek s a fa könnyebben szállítható mint a havason, míg őseink faszükségeit kevesebb fáradsággal megszerezhették, bizonyosan kerülték a meredek havasokat s a kit nem hajt a kényszerűség és üzletvágy, az most sem megy gyönyörködni a havasi bérczekre.

A Mezőség majd minden helységének van erdeje, mely nemcsak csekély kiterjedése miatt alig érdemli az erdő elnevezést, hanem inkább azért, mert 8—12 éves korában az erdő még nem erdő, hanem cserjés, vesszős, s még időkezelés kell, míg erdővé lesz, de itt nem igen szokás tíz éven túl meghagyni, hanem erdő és vesszőbirtokos a vevők által mintegy ostromoltatik, kényszerítettetik az eladásra, mi által két cél éretik el: a birtokos drágán adja el fáját, a fogyasztó-vevő pedig minden töprenkedése mellett: hogy elég drága még is kevés; még örül, hogy jutott belőle.

Tehát a mezőségi birtokos örökké kénytelenítéssékké gazdasága rovására szalmáját, trágyáját elégegni? nincs mód annak némi korlátozására, nem remélheti-e szorgalma, értelme kitartása által, hogy szalmájából trágyát készít-

hessen s trágyáját szántóföldjére hordhassa, nincs kilátása, hogy faszükségletét saját maga állíthassa elő? van, csak akarni kell s az akarat mellett csekély költség, de leginkább türelem szükségeltetik. Sokan azért nem ültetnek fát mert előre haladt koruk miatt nem reménylik hasznát venni s avval az unalmas és rég ismert mondással vélik közönyös tétlen hanyagságukat menteni, hogy, a kinek kell ültessen. A ki azt mondja, annak is kell, de még sem ültet, micsoda álokoskodás és következetlenség ez.

Mások azért nem ültetnek birtokukba fát, mert félnek hogy a verebek oda huzódva, gabonájukban sok kárt okoznak, gyenge érvelés az is, ha a faültetés általánossá válnék, a verebek sem sereglénének össze. A faültetés csak hatósági szigorú intézkedés által válhat általánossá, mi előbb utóbb be fog következni. De mikor?

Ültessünk oly fát, melynek már 10—15 év alatt hasznát vehessük, mely gyors növése által a lehető legrövidebb idő alatt tüzi és szerszámfának használható, mely nem kényes és mely a mezőségi viszonyoknak leginkább megfelel, ilyen a fűzfa, ákácza és a lassúnövésű kőrisfa.

E három fánem általános felkarolása korszakot képezhetne a mezőségi gazdaságokban. Fűz, ákác és kőrisfa művelési és szaporítási módjairól legközelebb.

Ebner Sándor,
gazdatiszt

Méhész naptár.

V. majus.

A mézhordás hazánk majd minden vidékén legkésőbb májusban kezdődik, és pedig sok helyen rögtön oly kitünően: hogy kedvező időben a méheknek nincsen elég sejtjük a mézlerakására.

Ezen eset tapasztalásom szerint leginkább azon vidéken fordul elő: 1-ör hol terjedelmes repce vetések vannak. 2-or afonyát tenyésző nagyterületű erdőségek mellett; vagy 3-or hol sok vadcserecsnye s vadalmafa virágozik. A repcéről való mézélés minden évben előáll, de csak ott mézél róla gazdagon a méh, a hol jól trágyázott földben dúsan virágozik; azért a repcéről magyar hazánk alföldi gazdag rónája legjobban mézél; a méh az afonyáról a hol terem a méh mindenhol egyaránt mézél; mert mint vadon növénye, csak alkalmas földben tenyész.

A nemesített fák szinte különféle mézélést adnak, így a nemesített gyümölcsfák közt a legdúsabb mézélést az almák adják, kevesebbet a cserecsnye és körte, a szilva virágzása számba sem vehető. Azért a mely vidékben a vad cserecsnye s vadalma nagy mennyiségben tenyész, majd nem az afonyával versenyez, de a repce mindezeket mézgyűjtés tekintetében tulszárnyalja.

Néha majus hóban sok szeles hideg esős nap van, ilyenkor a méhészt méheire legfigyelmesebb legyen, ne hogy éhség miatt vagy végkép elpusztuljanak vagy egészen elgyengüljenek, a mi most leghamarább megtörténhetik

mert a népes kasokban igen sok fiasítás lévén, ezek s a kas népének táplálására naponta legkevesebb $\frac{1}{2}$ font mézre van szüksége.

Ha csak kevés méz előlegök van, a királyné természeti ösztönénél fogva a fiasítást rögtön korlátozza, s ha a rossz idő soká tart, kevés mézkészletüket csak hamar elfogyasztják, s a méhek kétségbe esvén saját életök megmentése végett, a még nyílt fiasítást megtámadják és kiszívják; sőt ha ezen élelmi forrásuk is elapad, s az idő a kirepülésre tovább is alkalmatlan, az egész törzs étlen hal el, vagy ha az elhullás előtt szép idő áll is bé, a törzs úgy elgyengül, elvészelenedik, hogy többé abban az évben alig erősödhetik meg.

Azért ezt megelőzőleg adjunk méheinknek minden törzs után egy-egy font mézet, fele részben vízzel felhígítva, mert ilyenkor a táp mentől folyékonyabb, annál előnyösebb.

Minden méhesben minden időben találtnak erősebb és gyengébb törzsek, melyek segély nélkül a legjobb idő s leggazdagabb hordáskor sem tudnak megerősödni; vagy a legszerencsésebb esetben akkor népesednek meg, midőn a gazdag hordás ideje elmúlik. A méhésznek tehát gondoskodnia kell, hogy ezen gyengéket megerősítse, ezt pedig legcélszerűbben egyedül csak az almafa teljes virágzása kor teli, délelőtti 10—12 óra közt, midőn a leggyengébbet a legerősebb kassal felcseréli, midőn legerősebb repülésben vannak, és a terhelten hazatérő méhek fáradtan a röplyukra inkább lehullanak mint lerepülnek. Tömegesen repülnek ilyenkor a gazdag törzs helyére állított gyenge törzshöz. És többnyire egy óra múlva ez felvan segítve, s népes törzsszé válik. Ne higgye senki, hogy a királyné ilyenkor az idegen nép által megtámadtatik és leszuratik. Ilyenkor minden kasnak egyforma szaga lévén, a munka a méheket jobban elfoglalja, sem hogy a királynéra gondoljanak. Én ilyen móddal egyetlen egyet sem vesztettem el, és számtalan gyengén segitettem. Azon ellenvetés, hogy ez által az egyik törzs sok népet veszít, míg a másik sokat nyer, számba nem vehető. Mert igaz, hogy a gyenge megnépesedik, de az erős törzs el nem gyengül, igaz továbbá hogy pár napig gyengébben repül, és ugyszólván keveset vagy mitsem hord, de néhány nap múlva igen sok fiasítása lévén, a mennyiben óráról-órára fiatal méhei szaporodnak, ismét erőteljesen fog repülni s így egyszerre két erős törzset nyertünk.

A mozgatlan álványú méhlaknál ez kivehetetlen, itt másképpen kell a gyengén segíteni. Ezeknél úgy segítünk, hogy az erős Kaptárokból a fiasítással teljes lépeket ki szedjük, róla a méheket Kaptárunkba vissza sepevén, nehogy a Királynét veszélyeztessük; és így a gyengénél beakasztjuk. Itt azonban legyünk óvatosak és csak annyi lépet ad-

junka gyengének, mennyit méhei némileg belepnek, mert bár ilyenkor a fiasítás már a hidegtől nem szenved, de a Királyné sok fiasítást nyervén, melyet méhei be nem lepnek, ne hogy ösztönszerűleg a tojásletételt bészüntesse, a menyire lehet beboltozott s a kikeléshez közel lévő fiasítási lépet tegyünk. Még célszerűbb ha a gyenge kaptár Királynéját pár napra kalitkába zárjuk, és az erős törzsekből fiatal méhekkal segítjük fel. Ily miveletnél a kezdő méhésznagyon ügyeljen, ne hogy elnézésből egy királynét is bele seperjen.

Némely törzsek Május hóban már oly szép gazdagok, hogy a kezdő méhésznagyon ki örömet ohajlja szaporítani törzseit, kedvet kap a műraj különféle nemeinek készítéséhez, azonban a szalma vagy vesszőkasoknak májusban leendő kidobolását nem tanácslom. Ha előbb nem rajoztak, Juniusig várni kell a kidobolással; a mozgó építményü kaptároknál a kidobolásnak nincsen helye. Ezekből műraj legcélszerűbben csak megosztás által készíthető, minek csak akkor van helye, ha a méhek a fiasítási telepet tömötten bétöltik.

A kezdő méhésznagyon miként cselekedjék, elmondom.

Midőn május közepén a kaptár népe gazdag és az deszkáig ellepi lépeit; déltájban midőn a méhek legerősebb hordási repülésben vannak, kiszedem méhestől a kaptár minden lépeit, az ujonnan alakítandó kaptárba beleteszek méhestől 3 fiasítással teljes lépet, utána egy mézteljeset, utána egy üreset, melynek egyik felébe vizet öntök, a többi ráákat lépkezetekkel teszem bele, ezután minden lépről minden méhet beléseprek, és üresen vissza akasztom az anyakaptárba. Estefelé ennek ismét sok méhei lesznek, s a bajtráczmürajnak szinte nem kevesebb, mert a fiatal méhek mind a műrajnál maradnak, csak az öregek térnek vissza a régi helyökre.

A műraj 2—3 nap nem repül, 4-ik nap kezd az előjátékot, s 5-ik nap rendes repülést tart, valamint építeni is kezd. Három hét múlva az anyakaptárnak termékeny anyja leend és minden rendben lesz, miután kedvező idővel mind két törzs elégerős lesz.

Ilyen műrajt többféleképen lehet készíteni, de kezdőnek mint legjobbat, czélszerűbbet csak ezt ajánlom. Ezen műrajnak az első napokban vizet kell adni, üres lépbe töltvén azt, mert a méhek saját fiasítási tápokra nézve is szükséglik, mert az első napokban semmit sem hordanak miután minden kirepülő öreg méh anyakaptárába, régi helyére tér vissza, és a műrajt az öreg termékeny királynén kívül csak a fiatal méhek képezik.

Folytatja az öreg

Marosmenti Méhésznagyon.

T Á R S A L G Ó.

Rendkívüli választmányi ülés 1872 april 24-én.

Tartatott br. Huszár Sándor elnöklete alatt, jelen voltak, Paget János, Kodolányi Antal, Galgóczy Károly, Vörös Sándor,

Villási Pál, Demeter Károly, Szengyörgyi József, Dr. Hintz György egyleti pénztárnok, Tompa Károly, egyleti ügyvéd, és a titkár.

1) A közgyűlés tárgysorozata megállítatván, a szükséges nyomtatványok megrendelésére titkár utasittatik.

2) A titkári, pénztárnoki és pénztárvizsgálati jelentés csekély módosítással elfogadtatik.

3) Demeter Károly az ügyvédi jelentés alapos tárgyalhatósága tekintetéből a bizottság megbővítését hozván indítványba, válaszmány az indítványt elfogadva, Nagy Ferencz tagtársat és az egyleti ügyvéd titkárt kéri fel a közreműködésre.

4. Az igazgató válaszmány által a közgyűléshez benyújtandó indítványok titkár által bemutatván, csekély módosítással elfogadtattak.

5) Több tárgy nem lévén, a gyűlés feloszlott.

Gamauf Vilmos
egyleti titkár.

Hivatalos.

Földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. Ministerium 3281. szám.

Kelt Pesten 1872 április 10-én.

Valamennyi gazdasági egyletnek.

Az egylet tagjainak értesítése végett tudósítom az egyletet, hogy a m. kir. földtani intézet évkönyvének elárúsítását a pesti Eggenbergerféle könyvkereskedői czégra bízom, megjegyezvén hogy egy teljes évkönyvnek bolti árát 2 frt. 50 kr-ra, az egyes, benne foglalt s külön füzetekben is kapható munkálatoknak árát, még pedig:

Hantken Miksáét, az esztergomi barnaszénerület földtani viszonyairól. 1 frt.

Koch Antalét, a Szt. Endre visegrádi és Pilis hegység földtani leírása. 23 kr.

Dr. Hoffmann Károlyét, a buda-kovácsi hegység földtani viszonyai. 27 kr.

Herbich Ferenczét, Éjszak-keleti Erdély földtani viszonyai. 23 kr.

Dr. Pávay Elek, Kolozsvár környékének földtani leírása. 77 kr-ra

állapítottam meg, a Miniszter helyett az állam titkár. Fest s. k.

A földmívelés-, ipar, és kereskedelmi m. kir. Ministeriumtól a következő átiratot vettük:

Földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. Ministerium. 3749. szám.

Az erdélyi országos gazdasági egyletnek
Kolozsvártt.

Felmerülvén azon kérdés, hogy a jelenleg Franciaország szőlőit pusztító *Phyloxera Vastatrix* nevű rovar létezik-e nálunk és ha igen, lehet-e tartani attól, hogy ezen állat a mi szőlőinket is ellepje s pusztítson? Felhívom az egyletet, hogy a menynyiben ezen rovar az egylet területén levő szőlőkben jelentkezne, ezen körülményt velem tudatni sziveskedjék. A *Phyloxera* apró, mintegy $\frac{1}{3}$ vonalnyi hosszúságú rovar, mely külalakjára teljesen hasonló a közönséges rózsalevelészhez, színe azonban sárga. Tavasszal csak röptelen egyének találhatók, melyek a szőlő gyökereit rágják, ősszel azonban szárnyasak is vannak, habár nem nagy mennyiségben. Ez utóbbiak a levelekre rakják tojásaikat és ezeken

gumós kinövéseket okoznak. Az esetben, ha ily rovar talátnék, kérem annak néhány példányát nékem a szőlőgyökér egy kis részletével együtt, melyen élődnek, beküldeni.

Kelt Pesten 1872 április 5-én
A Minister helyett
az államtitkár:
Fest s. k.

Ezen magas átiratot azon tiszteletteljes kéréssel teszem közzé, miszerint erdélyi t. olvasóink netáni észleleteiket az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatalához beküldeni sziveskedjenek.

Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

Georgikai vitatkozások.

III.

Elnök: Vörös Sándor tanár, jegyző: Pethő Miklós II. éves hallgató.

A „kérdő szekrény“-ben talált kérdések közül a következők vétettek vitatás alá:

1) Kérdés: A törökbuzatermelés azon kiterjedésben, mint az jelenleg üzetik Erdélyben, hat-e hátrányosan a gazdasági viszonyok fejlődésére és kártékonyan a munkás viszonyokra?

E kérdésre nézve — hogy t. i. hat-e hátrányosan a jelenlegi kiterjedésben üzött törökbuza termelés a gazdasági- s munkás viszonyokra — mindenekelőtt azon kiterjedés körvonalzása vált szükségé, a melyben ma az érintett növény termelése foly, hogy így fölművén a tény állását s a netán tullépett határokat, a kérdésre határozott válasz hozattassék.

Önmagában véve egy kulturnövény művelése sem lehet hátrányos és nyomasztó a gazdaságra, mindaddig míg megtartja a maga határait s egyéb művelési növényekhez való rendes ténarányát; s nyomasztóvá csak is akkor válhatik, ha termelési aránya tulmegy a határokon, vagy is midőn belőle tultermelés áll be.

A törökbuza termelése Erdélyben, közös beismerés szerint nem ment a tulságba. A nagybirtokosság azon látszólag nagy területet, mit ezelőtt a tengeritermelésre szánt, egy-két év kedvezőtlen időjárása s a magas munkadíj miatt kénytelen volt megszorítani; a kisbirtokosság parasztgazdáktól pedig kevés került eladásra, a saját szükséglet fedezésére lévén a készlet felhasználandó.

Ezt bizonyítja az is, hogy a nagyobb szeszgyárakhoz szükséges törökbuza mennyiséget az erdélyi termelvény nem tudta előállítani s ép azért az utóbbi években Magyar és Oláhországból tekintélyes mennyiség került az erdélyi piacokra. Igaz ugyan, hogy az utóbbi pár évi fagy is nagyon csökkenté a hozamot. A kis birtokosok pedig nem üzhették s üzhetik tulságosan a törökbuzatermelést, mert ismeretes dolog az, hogy Erdély legnagyobb része tagosítatlan s a három nyomásu ugarrendszer szerint foly a gazdálkodás, az ilyen határon pedig a gazda, birtokának csak $\frac{1}{3}$ -át — mert a legtöbb gazda ugy igyekszik birtokát berendezni, hogy mindenik nyomáson (fordulón) egyenlő területet bírjon — vetheti be tavasszal haszon mellett. Tehát mint látjuk a kis birtokosok is kényszerítve vannak a terményfelosztásra. Tagosított községbeli gazdákat pedig a gyakori szomorú tapasztalás tanított erre.

Ezek szerint tehát tultermelés — mi károsan hatna — nincs, s a jelenleg termelt mennyiség a nép kedvencz eledelére (puliszka), állathizlálásra és a szeszgyárak szükségletére, tehát csak a legszükségesebbekre fordítatik.

Ezután a fenn említett kérdés más oldalról lett tárgyalás alá véve, hogy t. i. miáltal érinti mégis a tengeri-termelés néha igen érzékenyen ugy a kis, mint a nagybirtokosságot.

A kisbirtokosság — különösen az oláhság — mint tudva van, a tengerire igen támaszkodik, mert általa részint saját, részint állatainak táplálására nyer anyagot s így az ő gazdálkodási iránya különösen a tengeritermés felé hajlik. Már pedig éppen ezen egyoldalúság sújtja őt néha a legérzékenyebben, midőn t. i. az év kedvezőtlenessége folytán föterménye ki nem fejlődhetik, egyébként megkárosul, vagy meg nem érhet, mi miatt aztán igen könnyen szükséggel kell küzdenie.

A nagy birtokosságra a tengeri termelés annyiban hathat jelenleg nyomasztólag, hogy a folytonosan emelkedő napszámdíj eddig nem viselt kiadásokra kényszeríti, mi mellett természetesen kevesebb lesz a tengerinél a haszoneredmény, nem sikerülte esetén pedig igen súlyos a veszteség. A munkás kéz díjának alábbszállítására kilátás alig lehet, fokozta azt minden czikk drágulása s az egész országban megkezdett, vagy megkezdendő vasuti építkezés, hova a munkások legnagyobb s legmunkabíróbb osztálya vonatik el, igen nagy részben a gazdaszat rovására.

Hogy ezek után mind a kis-, mind a nagybirtokosság lehetőleg kikerülje az esetleges károkat a törökbuza termelésnél s azt a mai gazdasági viszonyok között továbbra is előnnyel üzhesse, az értekezlet véleménye oda irányul :

1) hogy a kisbirtokosság ne üzzön a törökbuzával egyoldalu gazdálkodást, hanem mellette iparkodjék termelési körébe oly növényeket is felvenni, melyekből részint saját, részint marhaállományának fenntartására elég és biztos terményeket nyer, tehát a tengeritermelés némi megszorításaival a gumós és gyök-, valamint a hüvelyes növényekre is terjessze ki figyelmét.

2) A nagyobb birtokosságnak a sormüvelő gépek s eszközök igénybevétele nyújt segélyt azon hátrányok elmellőzéséerc, miket a munkáskar hiánya, vagy drágasága a törökbuza termelésnél okoz.

3) Hogy a törökbuza termelésének sikere mentől kevésbé legyen az időjárás kedvezőtlenessége által kockáztatva ugy a kis, mint a nagybirtokosság által a korán érő fajták (náposi, Dutton korn) lennének beszerzendők s termelendők.

2. kérdés: Mily előnyei vannak a mély szántásnak s hol viheto az ki, hol előnyös a sekély szántás, melyik eke teszen legjobb szolgálatot a közép mély szántásnál?

A kérdés fölötti hosszab vitatkozás eredménye a következő pontokba foglalható össze. Nevezetesen a kérdés első részénél t. i. mily előnyei vannak a mély szántásnak — a vélemények abban összpontosultak:

1) hogy a mély szántás által a körlég utat nyer a talaj mélyébe s azt termékenységre emeli.

2) ezáltal emelkedik a talaj gazdagsága, ereje és értéke.

3) emelkedik a talajnak felmelegedés, szikkadás s hasznos légnekem felvétele iránti képessége.

4) a talaj a nedvesség s szárazság szélsőségei ellen inkább daczolhat, mert a tulbő nedvesség benne alászálhat, a porhanyó-
ság folytán pedig nem száradhat ki gyorsan.

5) a növénygyökerek benne szabadon terjeszkedhetnek nagyobb térről szerezhetnek tápszert, a növénynek erősebb állást nyujtanak, minek eredménye az, hogy az egész növény jobban, erőteljesebben fejlődik ki s így termései is nagyobbak lesznek.

b) a mély szántás megejthető ott, hol az altalaj a feltalajjal egynemű, vagy esetleg jobb, mikor is a mélyszántás a talaj javításnak igen hathatós eszközlése. Ellenben határozott kárral jár a mély szántás akkor, ha az egyszerre vitétik ki, midőn a felhozott vadföld kerülván a felszínre, terméketlensége folytán a növényzet benne meg nem élhet, ha az altalaj egyáltalán kedvezőtlen alkatú, köves vagy vasas, mikor is ezeknek felhozatala által a termő réteget nyilván elrontanók.

A talajmélyítésre vonatkozó ezen kérdés további fejlesztésénél általános érvényre jutott azon állítás, hogy a mélyítés általi talajjavításnak sokkal megfelelőbb módja az altalaj felporhanyítása, semmint annak felhozatala.

A kérdés azon részére: hol van helyén a sekély szántás, — a választ az értekezlet a műveleti növények természete s a talaj helyzet és állapotából iparkodott meríteni. A növények természetére nézve nincs indok a mélyebb szántásra azon növényeknél, melyek gyökereikkel nem le, hanem inkább szerte fönt terjeszkednek s így a fel- és nem az altalajt veszik igénybe. A talajra nézve pedig ott, hol az már természetinél fogva is elég porhanyó, termőereje nem gyenge, vagy az altalaj éppen nem enged mélyebb lehatolást, a közönséges vagy csekély szántás is elégségesnek mondható.

— Végre a kérdés utolsó szakát illetőleg, az az: melyik eke teszen legjobb szolgálatot a közép mély szántásnál — az értekezlet azt hiszi, hogy a gyakorlat tanubizonyosága által támogatott közvéleményt fejezi ki akkor, midőn honi ekéink közül a Vidats és Gubitz-féle ekéket állítja olyanoknak, melyek eke munkája a kívánalmat leginkább kielégíti. Nem mulaszthatja el azonban megjegyezni az értekezlet azon körülményt, hogy valamely eke munkájára a szerkezeten kívül legnagyobb befolyással van a vezetés, s így a gondos, ügyes és jó szántó ember kezében a kevésbé tökéletes eke alól is kerülhet ki oly munka, mely az adott viszonyok között jónak mondható.

Pethő Miklós,
jegyző.

Egyveleg.

**Mai számunknak félivnyi melléklete az egy-
let 1871-iki zárszámadása s a t. által lévén elfog-
lalva, több rendes rovatunk kiszorult.**

* Az erdélyi pincze-egylet mellékelt árjegyzékét ajánljuk t. olvasó közönségünk szives figyelmébe.

* D o l á n y - k i á l l i t á s volt 1872. aprilis 20—25-keig. Pesten, az országos gazdasági egyesület köztelkén, s miután a mult év nem a legjobbak közé tartozott, azért a pályázati dohány is gyengébb a mult évinél. Arany-éremre érdemesítettek: Beliczey István (B. Csabáról) Schott Mátyás; Lonyay Menyhért gr. szabolcsi dohányért és Jármay Menyhért. Ezüst-éremet nyertek. Röck István (B.-Csabáról) Eötvös J. báróné (Sz.-Tornya) Wesselka (B.-Csaba) Ráth József (Csanád) Kinczig, Rizecker, Göndöcs (Kigyós) Simay (Békés) Werkmann, Bleyer S. L. Dezsöffy Ferencz gr. Grünberger Lipót. Bronz-éremet: Wasmer báró (Csanád) Szalay (Kigyós) Wielandt (Kigyós), Engländer, Bleyer, Maár Adolf és

Márton. Dicsérő oklevelet Novák Márton Bugyi. Ezenkívül pénztartalmat nyert és pedig 7 dohány kertész egyenkint 50 frtot, 10 huszonöt frtot és többen 10 frtot.

Időjárás.

Márczius hó 28-án reggel éjszakai szél lengése mellett derült idő, hőmérő a fagypontra alatt: 1 1/2 C. fokot jelzett, délben derült: 10. C. foknyi melegedő, estve borongó. 29-én borongó. 30-án reggel éjszaknyugoti széllel borongó: 3 foknyi meleggel, délben déli széllel derült: 19 C. foknyi meleggel, estve szinte derült. 31-én reggel borongó, délben és estve derült, a napi közép légmérséklet: 13.7 C. foknyi vala.

A javított légsulymérő állása 28—31-ig csökkent. 733.48-721.72 p. mm.

Márczius hóban volt derült nap 4, borongó, 19 borult 8. A lég-köri csapadék: 13.30 p. von. magasságot ért el.

Április hó első felében borongó idő, közben néha szép verőfényrel járt, a légkör hőmérséklete mindazonáltal hűvös vala, a mennyiben a közép légmérséklet reggelenként 5, délben 12, estve 7 C. fokot tett. 1-én reggel borongó; 8 C. foknyi meleggel, délben derült, keleti széllel: 20 C. foknyi meleg, estvére kelve erős nyugoti széllel a láthatár beborult. 2-án reggel délkeleti széllel borult, déltájt felderült, szép kellemes idővel, estve derült. 3-án borongó, 4-én délnyugoti széllel keves eső esett. 5-én és 6-án délkeleti széllel szinte kevés esővel. 7-én reggel borult, délben borongó,

estve éjszakai széllel derült, az éjjeli meghülés folytán a higany a hőmérőben 8-án hajnalban a fagypontra csökkent, déltájt éjszakai széllel borogó: 12 C. foknyi meleggel, estve derült. 9-én délkeleti széllel borult: 6 C. foknyi középmeleggel. 10-én reggel borongó: 4 foknyi meleggel, délután borult. 11-én reggel borongó: 2 C. foknyi meleggel, délben borult, estve borongó, 12-én és 13-án délkeleti széllel borongó. 14-én reggel délnyugoti széllel borult, délután meglehetősen esővel. 15-én borongó, a napi középmeleglet éjszakai szél lengése mellett: 7 C. fokot tett.

Piaczi árak.

Kolozsvárt, 1872 április 29-iki hetivásár árjegyzéke nagy vékával. Tiszta buza 3 frt, elegendő 2 frt 60 kr, rozs 2 frt 40 kr, törökbuza 2 frt 40 kr, árpa 1 frt 30 kr, zab 85 kr, pityóka 1 frt 40 kr, szalonna száraz fontja 46 kr, szalonna füstölt 48 kr, hájzsír kupája 1 frt 10 kr, ludzsír kupája 1 frt 50 kr, széna szekere 25 frt, szalma szekere 15 frt, egy hosszú öl száraz tűzifa 26 frt, egy kurta öl 12 frt, egy pár pulyka 5 frt, egy pár lud 4 frt, egy pár kappan 2 frt 30 kr, egy pár csirke 90 kr, tojás 5 drb 10 kr, deszka párja 1 frt 20 kr, zsendely ezre 5 frt, marhahús fontja 24 kr, sertéshús fontja 28 kr, bornyu hús fontja 20 kr, egy bárány czimer 80 kr.

TARTALOM: Értesítés — Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében. — A tagosítás Háromszéken. — Mezőségi viszonyok. — Méhész naptár V. május. — Társalgó: — Rendkívüli választmányi ülés ápril 24-én. — Hivatalos. — Georgikai vitatkozások III. — Egyveleg. — Időjárás. Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

(1)

(1—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég-díj-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idei **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olcsódíjak; káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás;

a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretesek, s bővebb ajánlgatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idejé jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, **lejobb szállítottak**, hogy a megállapított díjak 10-%a leengedtetik, és hogy

a **VICTORIA** az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A VICTORIA biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (fötér 26/278 sz. a.)

Mai számunkhoz 1/2 iv melléklet van csatolva.

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 8-ik számához, 1872.

Az erdélyi gazdasági egylet 1871-iki pénztári zárszámadása.

1871 Bevétel.

1.	mult évi zárlat szerint összes áthozatal	60467	42	60467	42
2.	ehhez járult 1871-ben pénztárkönyv tanúsítása szerint				
	a) alaptőke urbéri papírokban fr. 2310.—				
	készpénz „ 25.—	2335			
	b) rendes jövedelem — és pedig alapítv. kamatokból fr. 990.91				
	kölcsöntőke „ „ 1478.—				
	szelvényjövedelem „ 375.96				
	részvénydíj „ „ 579.20	3424	07		
	c) Köztelki jövedelem	1243	10		
	d) gazdasági vándorgyűlésekre állami segély fr. 800.—				
	tárlati jövedelem „ 558.93	1358	93		
	e) lenmagért földm. minist. térítés	98			
	f) szállásbér előleg visszafizetés	184	20		
	g) Erdélyi Gazda pénztárából előlegezve	300		8943	30
	h) közpénztárakba elhelyezett tőkék után kamat				
	n. m. aranyalap után	19	19		
	gazdasági versenydíj alap	180		20	99
				69431	71

1871. Kiadás.

1.	Alaptőke rovására teendő 3 ki-váltott magány-kötvény értéke	2230		2230	
2.	kiadások pénztárkönyv tanúsítása szerint hivatalnokok fizetése	1356	57		
	folyóiratok nyomda és könyvkötés	242	39		
	posta	19	42		
	Rigából jött lemmagért	83	33		
	szállásbér előleg visszafizetés	125			
	Erdélyi gazdának mult évi (1870) követelm. fr. 50.—				
	m. évi deficitre fr. 100.—	150			
	m.-vásárhelyi vándorgyűlésre	1388	52		
	Vegyesek	35		3400	23
	Köztelki kiadások			3354	32
3.	átvitel. a) alaptőke czimén fr. 58882.02				
	levonva aranyat és k. p. „ 158.02	58724			
	b) aranyalap takarékpénztárban	408	47		
	c) g. versenydíjalap kis. pénztárban	34	76		
	d) gépszerző szakosztály tőkéje	1000			
	e) Tompa ügyvéd deposituma	70	15		
	f) pénztári készletben	209	78	60447	16
				69431	71

Tévedést fenntartva:

Kolozsvárt 1872 február 1-én

Hintz György s. k.

g. e. pénztárnok.

Ezen kimutatás tételeit a könyvek tételeivel egybevetve, mindenekben megegyezőknek találtuk.

Kolozsvárt 1872 april 8-án.

Nagy Ferencz s. k.

Villási Pál s. k.

Gamauf Vilmos s. k.

Erdélyi gazdasági egyesület

1871-iki vagyonkimutatás.

1. Alaptőke-rovat.

Tartozik.

Követel.

1871 főkönyv 71-ik lap.

1871. kiadatott Baresay M. alapkötvénye	105		Januárius 1-én áthozatal 1870-ről		
„ gr. Peachevich M. „	2100		„ öszletben	58777	02 58777 02
„ Riz Sámuel „	25	2230	ehhez járult 1871 folytán:		
Decz. 31-n átvitel 1872-re (l. főkönyv 80-ik lapján)			1. Baresay Miklós urtól alap tőke		
a) fekvő birtok fr. 8181.50			n. ért. urb. papir	105	
leítve ennek passivumát f. 500 m.	7681	50	2. gr. Peachevich Márk „	2100	
b) kölcsönre adott tőke	11430		3. Riz Sámuel készpénzben	25	
c) urbéri papirokban és pedig:			4. Szász Róbert ur al. tőke n. ért urb.		
1) M. Tisza László urnak kölcsönadva fr. 10500.—			papir	105	2335
2) készletben áthozva 1870-ről „ 8032.50					
3) 1871-ben begyűlt „ 2310.—	20842	50			
d) alapítványi magánkötvényekben	18770				
e) aranyalaptól követelés 14 db à 5 frt.	70				
f) készpénzkövetelés a pénztártól.	88	02 58882 02			
		61112 02			61112 02

2. Rendes kamat és részvény-jövedelem.

Tartozik.

1871. főkönyv 76—79 lap.

Követel.

1. Kétszerfizetett részvénydíj-vissza-fizetés	5		1. alapítványi kamatokból	990	91
2. Rigából jött lenmagért fuvarbér 85 ft. 13 kr.	85	13	2. kölcsönre adott tőkék kamatja	1478	
3. Szállásbér előleg titkári illetményből	125		3. szelvényjövedelem	375	96
4. Irnoki általaný	30		4. részvénydíjjövedelem	579	20 3424 07
5. Hivatalnokok fizetésére	1356	57	5. lenmagért földmívelési ministeriumtól visszafiz.	83	
6. Nyomda, könyv és folyóiratok	242	39	„ eladási bevétel	15	98 20
7. Postaköltség	19	12	6. szállásbér előleg visszafizetés	184	20 184 20
8. Köztelekek	2043	06 4006 27	7. Erdélyi gazda pénztárából fedezetül kölcsön	300	300
		4006 27			4006 27

3. Köztelek.

1. Kerti személyzet fizetése,			1. Összes jövedelem . . .	1243	10	
a.) kertész . . . fr.	399.96		2. Deficit fedezetére reáépítés	2111	22	3354 32
b.) legények . . . „	627.—	1026 96				
2. Befektetési kiadások						
a.) köztelken . . fr.	24.84					
b.) szőlőskertben . „	288.44	313 28				
3. Napszámok		1640 11				
4. Százaléka.) kert. előlegft.	25.—					
b.) oltásért „	45.50	70 50				
5. Vegyes kiadások		303 47				
		3354 32				3354 32
		3354 32				3354 32

4. Gépszerző szakosztályi alap f. k. 83 l.

Tartozik

1871. átvitel 1872-re tőke és kamat követelmény	1699 07	1699 07
		1699 07

Követel.

1871. áthozatal 1870-ről tőke . . . . . fr. 1000.—		
kam. követ. . . . . „ 579.07	1579 07	
„ 1870-re kam. . . . . „ 120		1699 07
„ 1869-re kam. . . . . „		1699 07

5. Aranyalap f. k. 75. l.

1871. átvitel 1872-re takarékpénztárban tőkésítve	408 47	408 47
		408 47

1871. áthozatal 1870-ről a helybeli takarékpénztárban tőkésítve	389 28	
1871-iki kam. . . . . „ 19 19		408 47
		408 47

6. Gazdasági versenydíj-alap f. k. 55-ik l.

1871. átvitel 1872-re a kisegítőben tőkésítve	34 76	34 76
		34 76

1871. áthozatal 1870-ről a helybeli kisegítő pénztárban tőkésítve	32 96	
1871-iki kam. . . . . „ 1 80		34 76
		34 76

Tévedést fenntartva!

Kiadta Kolozsvárt 1872. február 1-én

Hintz György s. k.
g. c. pztnök.

Igazoljuk mint a vizsgáló bizottság tagjai.

Kolozsvárt, 1872. április 8-án.

Nagy Ferencz s. k.

Villási Pál s. k.

Gamauf Vilmos s. k.

Az erdélyi gazdasági egyesület 1871-iki vagyonmérlege.

Passiva.

1871 december 31-én.

Activa.

1. A helybeli nemzeti színház alapnak tartozás köztelek terhére és pedig				1. 1871 december 31-én lezárt pénztári zárszámla szerint összes átvitel 1872-re . .	60447	16		
a.) tőke . . . . ft. 500.—	} 650			ehhez számítva az alaptőke rovatban, mint tehert leütött, e mérlegben a passiv rovatba áttalt	500		60947	
b.) annak 5 évi k. „ 150.—				2. Bevárando követelések és pedig				
2. „Erdélyi gazda“ pénztárának tartozás, az 1871 augusztus 24-én adott kölcsönelőlegért .	300	950		a: Hátrálék kimutatás szerint alapítványi kam. fr. 7184.77				
3. átvitel — mint activ vagyon .		76307	03	részvény díjak	5012.20	12196	97	
				b) Kölcsönre adott tőkék utáni kamathátralékok (utolsója lejárandó 1872 $\frac{14}{3}$)		1512	90	
				3. Az erdélyi kölcsönös tűzkármentesítő társulat letéti pénztárától követelmény letétért	2100		2100	
				4. néhai b. e. Ujfalvi Sándor ur hagyatékától				
				hagyomány követelmény	500		500	
			77257	03			77257	03

Tévedést fenntartva:

Kiadta Kolozsvártt, 1872 febr. 1-én.

Hintz György s. k.
gazd. e. pénztárnok.

Igazoljuk mint a vizsgáló bizottság tagjai.

Kolozsvárt, 1872 ápril 8-án.

Nagy Ferencz s. k.

Villási Pál s. k.

Gamauf Vilmos s. k.